

Violinkonsert

UPPSALA KAMMARORKESTER
DIRIGENT: MARCELLO MOTTADELLI
SOLIST: CECILIA ZILLIACUS, VIOLIN

**TORSDAG
14 APRIL
2016**

Program

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Anders Nilsson
f. 1954

Uvertyr till Coriolan op. 62

Violinkonsert
Introduzione: Largo
Largo
Allegro moderato

PAUS

Antonín Dvořák
1841-1904

Symfoni nr 7 i d-moll op. 70
Allegro maestoso
Poco adagio
Scherzo: Vivace
Finale: Allegro

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Bernt Lysell, *koncertmästare*
Klara Hellgren
Karin Liljenberg
Anders Lagerqvist
Sonia Flis
Katarina Edvardsson
Liselott Wangendahl

Violin 2

Jeffrey Lee
Staffan Ebbersten
Lars Wehlin
Christina Gustavsson Hamberg
Catharina Ericsson
Gabriele Freese

Viola

Susanne Magnusson
Pär Lindqvist
Jörgen Sandlund
Åsa Stove Paulsson

Violoncell

Erik Wahlgren
Louise Agnani
Sara Wijk
Gunnar Jönsson

Kontrabas

Sigrid Granit
Mattias Normell
Roger Bergman

Flöjt

Hanna Gustafsson
Indra Strautmanis

Oboe

Jenny Hülphers
Thea Kaiser

Klarinett

Lena Jonhäll
Jan-Erik Alm

Fagott

Sven Aarflot
Magnus Bagge

Horn

Fredrik Dickfelt
Lennart Stevensson
Johan Ahlin
Britt Crafoord

Trumpet

Paul Hägglöf
Bengt Fagerström

Trombon

Birgitta Lagerstedt
Sally Allkins
Nicholas Eastop

Pukor

Anders Haag

Tragisk fältherre, makalös violinkonsert och Dvořáks stora genombrott

Ludwig van Beethovens uvertyrer representerar något av en musikhistorisk vändpunkt för genren. Redan under tonsättarens livstid skildes de ofta från sitt dramatiska sammanhang, från de sceniska verk som de skrivits för, och framfördes för sin egen skull i konsertsalarna. Detta är också dagens huvudregel, i allmänhet är den moderna lyssnaren omedveten om att hen missar underhållningsvärdet av ett helt skådespel eller en balett. *Uvertyren till Coriolan* skrevs för att inleda en pjäs, men då inte som man skulle kunna tro Shakespeares *Coriolanus*, utan till österrikaren Heinrich Joseph von Collins tragedi *Coriolan*. Skådespelet hade uruppförts i Wien 1802 med musik ur Mozarts opera *Idomeneo* som sammanstälts av Maximilian Stadler, senare känd som Abbé Stadler. Beethoven lär ha närvarat vid premiären, och fem år senare komponerade han en ny uvertyr till Collins pjäs. Uruppförandet av uvertyren kom dock att sakna teatersamband, det skedde vid en typisk maratonkonsert: Tonsättarens fyra första symfonier, den fjärde pianokonserten och några arior ut *Leonore*, som *Fidelio* fortfarande kallades. Beethovens dramatiska ådra firar triumfer, redan de strama inledande ackorden tecknar ett porträtt av den tragiska fältherren med sin mer lyckade karriär bakom sig. Gnaeus (ibland Gaius) Marcius Coriolanus var en gestalt från den tidiga romerska republiken under 400-talet f. kr., förmodligen legendarisk snarare än en historisk person. Som framträdande romersk patricier landsförvisades han efter en konflikt med plebejerna (som bland annat menade att han använt offentliga medel på ett felaktigt sätt, mycket modernt). Då gick han över till de mot Rom fientliga volskernas sida, de som han nyss bekämpat. Hans mor och hustru lyckas förmå honom att tygla

hämndlystnaden och inte använda sin på tidigare meriter byggda militära makt mot den gamla fädernestaden. Hur döden sedan skiljer honom från dilemmat att ha varit illojal mot alla varierar i olika berättelser om *Coriolanus*: Hos Collin ser han självmord som enda utvägen, hos Shakespeare blir han liksom i andra tidigare beskrivningar dödad.

Det finns gott om violinkonsert, nyare och inte minst äldre. Tanken på detta ansatte **Anders Nilsson** många gånger 2011 under komponerandet av denna mästerliga *Violinkonsert* – till all lycka segrade skaparkraften över bristande självkänsla. Inför Cecilia Zilliacus uruppförande med Kungliga Filharmonikerna året därpå konstaterade han i programbladet: *Säkert kommer någon att tycka att traditionen finns närvarande i min konsert. Men, det får man – mitt förhållande till traditionen är som hos författarens och målarens allusionsteknik; spänningen som uppstår mellan det som är mitt tonspråk och det andra; det nät som är musikhistorien där vi lägger till nya maskor på varsitt håll - allt hänger ihop och är tidlösa uttryck för människans drömmar, längtan och behov av tröst. Därför skriver jag musik som nu i denna violinkonsert.* Det kan inte sägas bättre, och utgör en utmärkt förklaring till varför Anders Nilssons musik brukar trollbinda även lyssnare som liksom är lite rädda för levande tonsättare. *Ett långt, sömlöst flöde av rytmer, toner och klanger som återger alla känslor och stämningar ett liv kan innehålla,* skrev en recensent. En del av konsertens dramaturgi som det enligt tonsättaren är viktigt att förstå är vad han kallar för en C-durhorisont, en motivisk idé som återkommer i alla de tre satserna (spelade utan avbrott), och där allt liksom stannar upp och frammanar en bild av ljus och oändlig

horisontlinje. Idén influerades av känslorna vid moderns bortgång som drabbade Anders vid början av komponerandet av violinkonserten, en mor som alltid stått på hans sida inför oförstående omgivningar.

Anders Nilsson växte upp i Kärrtorp i Stockholm och blev med tiden kompositionselev till Gunnar Bucht på Musikhögskolan i samma stad. Dessförinnan var han bland annat verksam som teatermusiker och kompositör vid Stockholms stadsteater och Riksteatern. Han har skrivit musik i alla möjliga genrer, inte minst flera operor inklusive *ZARAH* om Zarah Leander. År 2000 belönades han med det stora Christ Johnson-priset för *Concerto grosso nr 1* för saxofonkvartett och orkester. 2010 uruppfördes hans *Requiem* av Olle Persson, S:t Jacobs kammarkör och S:t Clara motettkör tillsammans med Uppsala Kammarorkester och Paul Mägi. Violinkonserten beställdes av makarna Ingrid och Per Welins stipendiefond för unga stråkmusiker, verksam sedan femton år. Fonden syftar till att bygga upp en repertoar med beställningsverk, att på andra sätt stödja dem och även uppmuntra skickliga pedagoger. Man har också skapat en instrumentsamling för utlåning.

Så snart **Antonín Dvořák**s musik började spelas utanför Böhmen, dröjde det inte länge förrän den spreds till ett dussintal länder på två kontinenter. Inte minst i England gjorde rikedomen ifråga om melodik, rytmer och färgstark orkestrering stort intryck, liksom dess klassicistiska drag. År 1883 bjöd anrika Philharmonic Society i London in tonsättaren som dirigent under den följande säsongen. I mars 1884 framförde han sin sjätte symfoni, *Slavisk rapsodi nr 2* och uvertyren *Husitská* i St. James Hall. Enorm succé, invitation till återkomst och en beställning från det filharmoniska sällskapet

på en ny symfoni, som skulle uruppföras i London av tonsättaren själv. Därmed hade *Symfoni nr 7* initierats, och Dvořák tog sig an uppgiften med allra största allvar. I ett brev till vännen Anton Rus beskrev han sin ambition att skapa en symfoni som verkligen skulle "skaka om världen", och sin tro på att om Gud ville, så skulle det också bli så. Gud ville, tydligen. Uruppförandet i april 1885 blev ännu en pyramidal succé för Dvořák, enligt samtida skildringar utbröt ett jublande av sällan skådad omfattning efter slutackordet. Det första amerikanska framförandet, i New York i januari 1886, gick inte sämre det. Tidens ledande dirigenter, som Hans Richter, Arthur Nikisch och Hans von Bülow, kompletterade snart sina repertoarer med den nya symfonin. Även tonsättaren själv var ovanligt nöjd och stärkt i sitt självförtroende, vilket fick honom att höja sitt arvodeskrav från 3000 till 6000 mark vid nästa förläggarförhandling. Sjuan har alltid tillhört de ofta spelade bland hans symfonier, undra på det. Från första satsens passion och dramatik, över scherzots underbart vänliga inledning och ända till finalen finns här en överväldigande kraft och energi – och så de där fantastiska melodierna. En viktig inspirationskälla och drivkraft under komponerandet lär ha varit mötet med vännen och mentorn Johannes Brahms tredje symfoni som Dvořák fått höra i Berlin i början av 1884, och som väckt den allra djupaste beundran hos den böhmiske mästaren. Där och då ansåg han sig ha fått ta del av den främsta bland samtida symfonier, en som sporrade honom att ge allt för att åstadkomma något liknande.

Gunnar Lanzky-Otto

Marcello Mottadelli, dirigent

Italienske dirigenten Marcello Mottadelli är utbildad vid Conservatorio di Musica G Verdi i Milano, Hochschule Musik och Toscanini-föreningen i Parma. Han inledde sin internationella karriär som förste kapellmästare i Bern i Schweiz 1999-2001 och har därefter haft hela världen som arbetsfält.

Marcello Mottadelli har under åren huvudsakligen arbetat med opera och musikedramatik, men är även en uppskattad gästdirigent vid många av Europas stora symfoniorkestrar. Mellan åren 2008-2011 var han chefsdirigent för Kairos Symfoniorkester. Mottadelli har även verkat en hel del i Sverige. 2011 ledde han Kungliga Filharmonikerna i den årliga Nobelkonserten i Stockholm. Han har också varit en återkommande gäst vid sommaroperafestivalen "Opera på Skäret" i Bergslagen. För första gången gästar nu Marcello Mottadelli Uppsala Kammarorkester.

Cecilia Zilliacus, violin

Cecilia Zilliacus är född 1972 och är en av Sveriges främsta violinister. Hennes mångsidiga repertoar av solistiska och kammarmusikaliska verk har lett till många samarbeten med tonsättare och symfoniorkestrar. Hennes starka intresse för nutida musik har också resulterat i flera kompositioner som skrivits särskilt för henne.

Cecilia Zilliacus studerade för Harald Thedéen och Michaela Martin, och karriären tog fart 1997 genom segern i Kungl. Musikaliska Akademiens prestigefyllda tävling Solistpriset samt första pris i Nordiska solistbiennalen i Trondheim. Dessutom utnämndes hon spelåret 1997-1998 till Artist in Residence vid Sveriges Radio P2. Därefter har Cecilia Zilliacus framträtt med de flesta svenska symfoniorkestrar samt många nordiska och europeiska, bl.a. BBC Wales, Estlands Nationalorkester, Nederländska Radiosymfonikerna och Zagrebs Filharmoniska Orkester.

Zilliacus har gjort en rad skivinspelningar, bland annat med sin flerfaldigt prisbelönade stråktrio ZilliacusPerssonRaitinen. Hon är ledamot av Kungl. Musikaliska Akademien, lektor vid Kungliga Musikhögskolan och sedan 2015 konstnärlig ledare för Katriona Chamber Music Festival på Åland. Zilliacus spelar på en Nicola Gagliano-violin, byggd ca 1740-1780.

Musik i Upplands kommande konserter

Lördag 16 april 16.00

Carte Blanche, Trio X och hemliga gäster

Restaurangen, Uppsala Konsert & Kongress, fri entré

Arrangeras av Musik i Uppland och Uppsala Konsert & Kongress med stöd av Musikens Hus Vänner

Söndag 24 april 16.00

Brahms pianokvintett Uppsala Kammarsolister och Per Tengstrand, piano

Brahms: Tre intermezzi och Pianokvintett i f-moll. Mozart: Stråkkvintett i C-dur

Sal B, Uppsala Konsert & Kongress

Torsdag 12 maj 19.00

Evig kärlek Uppsala Kammarorkester. Dirigent: Paul Mägi. Solist: Lisa Larsson, sopran

Fauré: Pelleas et Melisande Suite, Martinsson: Garden of Devotion, Menotti: ur The Old

Maid and the Thief, Wagner: Uvertyr till Tristan och Isolde, Prokofjev: ur Romeo och Julia

OBS! Öppen repetition 11 maj kl 11.50-12.50

Stora salen, Uppsala Konsert & Kongress

2, 3, 4 juni kl 19.00 & 5 juni kl 16.00

Kyrksalen, Frälsningsarmén, S:t Persgatan 20

Uppsala Kammarmusikdagar

Fyra konserter med Uppsala Kammarsolister, pianisten Bengt Forsberg gästar vid en konsert.

Musik av bl a Stenhammar, Schubert och Chausson.

Ny säsong, nya program!

I nästa vecka har vi färdigställt programmen för de två serierna som Musik i Uppland har i Uppsala Konsert & Kongress för säsongen 2016-2017.

Orkesterserien med Uppsala Kammarorkester och gästspel samt Kammarmusikserien med Uppsala Kammarsolister.

Konsertseriernas nya program skickas bl a ut via UNT i nästa vecka.

Du som redan är abonnent kommer även att få programmet hemskickat till dig med information om hur du kan förnya ditt abonnemang och behålla din plats.

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Orkesterassistent: Jens Norberg 018-17 19 24, jens.norberg@musikiuppland.se

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.

www.musikiuppland.se

**MU
SIK**
I UPPLAND